

2 Shrnutí hlavních zjištění

Do předškolního vzdělávání se nepodařilo ve školním roce 2017/2018 zapojit všechny děti, pro něž byl poslední školní rok povinný (zhruba 3 % dětí z populačního ročníku). Často jde ale právě o děti, pro které by bylo toto vzdělávání nejvíce přínosné, protože většina z nich pochází ze sociálně a ekonomicky znevýhodněného prostředí, jež na jejich potřeby v oblasti vzdělávání nedokáže adekvátně reagovat.

Celkem plní povinný poslední rok předškolního vzdělávání formou pravidelné docházky do mateřské školy nebo do přípravné třídy základní školy, přípravného stupně základní školy speciální nebo v režimu individuálního vzdělávání bezmála 130 700 dětí (pětiletých a starších), z toho je přes 106 500 pětiletých.

Z celkového počtu dětí v MŠ tvoří pětileté a starší děti 35 %. Z toho 11 % nastoupilo nově do vykazující MŠ (bez ohledu na to, zda v uplynulém školním roce navštěvovaly jinou MŠ či nikoli). Podíl pětiletých dětí účastnících se předškolního vzdělávání je dlouhodobě velmi vysoký (navíc v posledních letech dochází do MŠ i více než 90 % dětí čtyřletých).

V souladu s demografickým trendem se od roku 2013/2014 začal počet pětiletých dětí v MŠ snižovat a současně s uvolňováním a navyšováním kapacit MŠ došlo k nárůstu podílu pětiletých dětí z populačního ročníku, které docházejí do MŠ, až na 96,4 % ve školním roce 2016/2017. V aktuálním školním roce se předškolního vzdělávání účastní 97 % pětiletých dětí. Jejich podíly se tedy zavedením povinného posledního roku oproti předchozímu školnímu roku příliš nezvýšily.

Ze zapisovaných dětí pětiletých a starších, jejichž zákonní zástupci podali žádost o zápis, bylo zapsáno 90 % dětí, 6 % žádostí o zápis bylo zamítnuto a 4 % zápisů zůstaly k 31. 5. 2017 neuzavřeny. Ze zapsaných dětí pětiletých a starších bylo 71 % ze spádového obvodu dané MŠ. U 12 % zapisovaných dětí oznámili jejich zákonní zástupci řediteli školy již při zápisu, že dítě bude vzděláváno individuálně.

V individuálním vzdělávání bylo v MŠ zapsáno necelých 1 500 dětí (1,2 % z celkového počtu dětí, tedy jak těch v režimu pravidelné docházky, tak těch individuálně vzdělávaných). V členění podle krajů sice nebyly zaznamenány žádné významné rozdíly, za zmínku však stojí fakt, že nejvyšší podíl těchto dětí byl nově zapsán v Ústeckém kraji (1,5 %). Ten patří mezi regiony s nejvyššími počty dětí nacházejících se v sociálně a ekonomicky složitějším prostředí, na něž bylo povinné předškolní vzdělávání v posledním roce před zahájením školní docházky cíleno především. V absolutních číslech ovšem počty dětí v individuálním vzdělávání v jednotlivých krajích představují jen desítky, maximálně stovky (nejvíce ve Středočeském kraji 227 dětí).

Podpora dosahování očekávaných výstupů u dětí v režimu individuálního vzdělávání není efektivně zajištěna a ve skutečnosti jeho stávající režim přináší pouze další administrativní zátěž pro jednotlivé MŠ. Není totiž stanoven žádný způsob ověřování dosažení požadovaných výstupů u těchto dětí, a jejich zákonní zástupci tak nemají potřebnou zpětnou vazbu. Není tedy zajištěna adekvátní podpora dětí, pro které je předškolní vzdělávání vzhledem k méně podnětnému rodinnému prostředí vhodnou příležitostí zvyšující jejich šance na školní úspěch. Způsoby ověřování se v jednotlivých školách přirozeně různí (pozorování dítěte při jednodenním pobytu v kolektivu třídy, rozhovor s dítětem a jeho zákonným zástupcem nebo komplexní ověřování, které kombinuje několik různých přístupů).

I při neuspokojivém výsledku ověřování ředitel školy nemá právo režim individuálního vzdělávání zrušit. K tomu může přistoupit jen v případě nezajištění účasti dítěte u ověření (včetně náhradního termínu) ze strany příslušného zákonného zástupce. V žádné z navštívených škol však dosud nebyl zaznamenán ani jediný případ, kdy by ke zrušení došlo.